

"IBERIA EXPRESS"

Portugaleko demokrazia gero eta sendoago

Apirilaren 25eko erregimena bi aldiz aurkitu da memento gaiztoan azken hilabete hauetan. Bietan, eskuinak bere aldera eraman nahi zuen mugimenduaren ura. Bietan, deskolonizazio erabatekoaren* eta ezker indarren beldurrez.

Gogoratzeari onuragarri* deritzagu. Uztailaren* 9an Vasco Gonçalves egiten dute lehen ministro, eta ez Spinolaren kutunago zèn Mario Miguel. Irailaren* 28an, Spinolaren aldeko «gehiengo* isilaren» eta eskuindarren jokia dator. Eta, gero jakin denez, demokraziaren martxa erabat* aldatzeko asmoa zebilen azpian.

Oraingoan ere, MFA (Indar Harmatuen Mugimendua) aterako da garaile, marxistek eta beste askok bultzaturiko herri mugimendu handi baten laguntzarekin. Lehen ministro Costa Gomes.

Holatsuko gorabeherak ezinbestekoak dira, normalak oso. Izan ere, pentsaezina da horren* bapateko* aldakuntza bat eragozpenik gabe egitea. Harritzekoa litzateke, kolonizazioaren eta **status** zaharraren aldekoak, eta berdin aintzinako sozio-ekonomiazko egiturei* esker bizi izan direnak, iraultzaren aurka ez egotea eta ahal duten guztia haren kontra ez egitea. Harritzekoagoa oraindik, Gobernuak, horietatik defendatzeko ahalbiderik* ez izatea.

Kontrako edo aldeko izan, begien bistako egia biritu batzuk* aitortu beharra dago: esaterako, odol isurtzerik ez dela izan, oso esku bigun jokatu dela 48 urtetako diktadurako gizonekin. Bakar bakarrik errepresio aparamen* zenbait (hala nola PIDE eta Portugalدار Legioa) desegin beharra egon da, egin zutenagatik eta iraganaren sinboloa izateagatik.

Orain, segurenik, gogortu eginen da Gobernuak, eskuindarren desegin nahia eta irrika* frogatu* denez geroztik. Ez dea* esaten, gainera, CIA ere hor tartean ibilia dela, eta Spinolaren zaldia jokatu zuela? Ezker Gobernuak gogortzera eramatea eskuinaren betiereko jokia da, bestalde. Gogortuz gogortuz, diktadura bat bihurtzeraino eraman, eta orduantxe beraiek demokraziaren izenean kolpea eman. Topiko da jadanik.*

Portugaleko arazoaren berri ematean, hemengo egunkari asko joko itsusian erori* da. Politikazko garbitasun ezinezko baten izenean (hobeki esanez, alternatiba gisa* agertu zèn aldakuntzaren kontrako amorruez), ager zitezkeen akats eta gehiegikeriak oro* aupatu* dituzte, holako barne poz berezi batekin. Askok eta asko, ezkerren kontrako zerbait noiz gertatuko egon da. Errealitatea bera desitxurateraino ere bat baino gehiago iritsi* da.

Problemarik ez zaio falta, ez, Gobernu berri honi, barnetik eta kanpotik. Bakoitzetik bat aipatuko dugu.

Denek ezkertiar agertu gura dute gaur Portugalen. Eta martxoko hauteskundeak* prestatzen ari direnez gero, paradoxa bada ere, alderdi sozialista haserre dago. Denak dira orain sozialista. Moda da, aise* zabaltzen ari dena, eta Europa osoan zabaldu ere.

Alderdi sozialista haserre dabil, herriak beragan duen sinesgarritasuna galtzeko arriskutan* jartzen dutelako. Bi arrazoinengatik hori. Lehena, nahasketa sortzen da, programa ez delako zehazki ezagutzen (sozialismo kultural batez mintza gaitzke, kristianismo kultural batez mintzo garen arrazoin berarekin). Sozialisten bigarren arrazoinak ere pisua du, eta hauxe da: sozialismoari bere programaketaren originaltasun eta berezitasun guztia kendu ohi diotela, handik eta hemendik zatika lapurtuz eta ideiak kopiatuz.

Paradoxa honetan daude, ezker politika egin nahi duten Europako beste alderdi sozialistak ere. Europa osoko fenomenoak baita sozialismo ireki baterako joera hau. Agian,* demokrazia formalaren hutsuneen aurka planifikatzea eta ekonomiazko berdinketa eskatuz, eta dogmatikozko sozialismoaren aurka pluralderdintasuna gortez.

Behin betirako higuindurik, Portugalدار herriak diktaduraz ez du deus* jakin nahi, ez eta proletalgoaren diktaduraz.

Portugalek kanpoarekin duen hauxia ere bizi bizirik dago. Tirandura bizia dago NATO eta Portugalen artean. Washington ez da Portugalaz fidatzen. Frogarik*? «Aliantza Atlantikoaren Nuklear Batzordearen» Biltzarrea ez du egin nahi izan. Beldur da, Portugaleko ministro komunisten bidez sekretuak sobietarren belarrietara helduko diren.

Portugal, NATOtik irteteko ere prest dago. Herriak hala erabakitzen badu. Hori esan du behintzat Portugalen lehen ministroaren ordezkari Victor Alves-ek Bruselan. Martxoan ikusiko da hori.

Lanuzteak ugaltzen ari

Azken garai honetan grebak* ugaltuz doaz. Bizkaia dugu honetan lekuko* ona. Problemarik falta ez delako seinalea da hori, Pello Sandiak esango lukeenez. Eta zuzen esana, gainera.

Lanuztearen antidotua lanegitea da. Ez nago segur. Ez nago segur, batik* bat, hartu ohi diren jokabideak ikusirik. Arazoa plazatik ezkutura* pasa eraztea besterik ez dela nahi dirudi sarri. Lanuzte bat, errepresioaren, zigorraren bidez, langileak kanpora botatzearren eta soldatarik ez ematearen bidez konpondu nahi denean, konpontzea ez baina lehertzapena gerora botatzea lortzen da. Lanuztearen antidotua lanegitea izango da, bai, negoziatioaren bidez bi partaideen elkar hizketaren bidez konponbidea egin ohi denean. Ez dakit.

Beste arazo bat ere ba dago hemen. Noiz da greba bat politikazkoa, eta noiz, aitzitik,* zuzenki lan hauxiari lotua? Mundu osoan horren inguruko eztabaidak luzaz dirau.

Guk orain arte uste genuen, grebaren helburuetatik epaitu behar zela haren kalifikatzea. Baina Bilboko SIS (Servicio de Información Sindical) delakoak hauxi hau garbitan jarri zu. Dioenez, legezko bideetatik gestioak egiten direnean, greba hori laborala da. Eta, aitzitik, oposiziozko sindikatu eta taldeek eragina bada, orduan greba hori politikoa da.

Argi eta garbi mintzatzea abantail* ez tipia da, denbora ilun eta nahasi hauetan.

Nazioaren batasunaren kontra omen

Zaragozan, hazilaren* 12ko «Aragón Express» egunkaria bahitu* egin dute, «Europa Press» OPUSen berri banatzaileak dioenez. Idazlan bategatik omen da. «El nacionalismo aragonès» izeneko artikulugatik. Nazioaren batasunaren kontra joan daitekeelako.

«Ramón J. Sender» sarian aukeraturiko artikuluetako bat omen da. Eta egilea, Agapito izenpean, Ramiro Grau da, hain zuzen Huesca hiriko «Círculo José Antonio»ko lehendakaria.

Joan Mari TORREALDAI

daude, dagoz
diote, deutsoe

zaio, jako
zitezkeen, eitekezan